జీవనోపాధుల మెరుగుకోసం చిన్న రైతులు సంఘటితమయ్యారు

హెచ్.ఆర్.మల్లేశ్, టి.పార్థసారథి

మొక్కజొన్న సాగు అనేది కర్నాటక రాష్ట్రంలోని చిన్న సన్నకారు రైతులకు చాలా కీలకమైనది. ఈ పంట సాగులోనే కాకుండా వచ్చిన దిగుబడిని గిట్టుబాటు ధరలకే విక్రయించుకోవడం వారికి పెద్ద సవాలుగా ఉండేది. అయితే చిక్క ఎమ్మిగనూరు గ్రామానికి చెందిన మొక్కజొన్న సాగు చేసే చిన్న చిన్న రైతన్నలు సంఘటితమై ఏర్పాటు చేసుకున్న ఎంటర్‌ప్రైజ్ ఆధారంగా ధరల విషయంలో నిలకడ సాధించగలుగుతున్నారు. మొక్కజొన్న సాగులో చెత్తగా పేరుకుపోయే వ్యర్థాలను ఇంధనంగా ఉపయోగించడం ద్వారా పర్యావరణ పరిరక్షణపై ఆ చిన్న రైతులు తమ ఆసక్తినీ, శ్రద్ధనూ ప్రదర్శిస్తున్నారు. అదే సమయంలో ఆ వ్యర్థాల నుంచే మరింత ఆదాయం సంపాదించుకుంటున్నారు.

చిత్రదుర్గ జిల్లా హోలాల్‌కెరి తాలూకాలోని చక్ ఎమ్మిగనూరు గ్రామంలో ఉన్న దాదాపు 840 కుటుంబాల్లో సుమారుగా 80 శాతం మంది చిన్న సన్నకారు రైతులే. వారంతా వర్షాధారంపై మొక్కజొన్న సాగు చేస్తుంటారు. వర్షాలపైనే ఆధారపడి సాగుచేసేందుకు ఇతర పంటలతో పోలిస్తే మొక్క జొన్న సాగు అనుకూలమైనది కావడమే అందుకు కారణం. పైగా చీడపీడ బెడద కూడా తక్కువగా ఉంటుంది. ఫలితంగా సాగు వ్యయం కూడా భారంగా ఉండదు. రైతుల అంచనా ప్రకారం - సాధారణ స్థితిలో హెక్టారు పొలంలో 60 నుంచి 70 క్వింటాళ్ల వరకు దిగుబడి ఉంటుంది. అంటే కనీసంగా రూ.15,000/- ఆదాయం నికరంగా వస్తుందన్నమాట. పైగా ఇతర పంటలతో పోలిస్తే కష్టనష్టాల సమస్య కూడా తక్కువే. స్థానికంగా వాడుకలో ఉన్న ఉప్మా, దోశె, రోటీ, సేమ్యా ఆహార పదార్థాల తయారీలో మొక్కజొన్న వాడకం కూడా చాలా ఎక్కువే. ఇంకా పౌల్ట్రీ పరిశ్రమలో పశువులు, కోళ్ల మేతలో కూడా దీనిని విస్తృతంగా ఉపయోగిస్తారు. సాగు సమయంలో వెలువడే చెత్త పదార్థాలలో సేంద్రీయ పోషకాలు సమృద్ధిగా ఉంటాయి కాబట్టి ఆ విధంగా భూసారం పెంపొందించేందుకు ఉపయోగపడుతుంది. ధాన్యం తొలగించిన తరువాత మిగిలిపోయే పొత్తుల పొట్టు చాలా వేడిమినిస్తుంది. అందువల్ల వంటచెరకుగా ఉపయోగం. ఈ విషయాన్ని రైతులు గుర్తించకపోవడంతో స్థానిక వ్యాపారులకు చాలా చౌకగా తక్కువ ధరలకు అమ్మివేశేవారు. లేదా పొలాల్లో తగులబెట్టేవారు.

ఇలాంటి వాతావరణంలో 2017 మే నెలలో మిరాడ గ్రీన్ కాలేజీ వారు ఇక్కడి రైతులకు శిక్షణ కార్యక్రమం ఏర్పాటు చేశారు. ఈ

ప్రత్యామ్నాయ ఇంధనాలుగా ప్రకృతి సిద్ధంగా తయారుచేసే బ్రికెట్స్ (పిడకలు) వాడకం పెరిగింది. రైతుల పొలాల్లో పోగయ్యే చెత్తా చెదారం నుంచే వీటిని తయారు చేస్తున్న దృశ్యం

కార్యక్రమంలో 30 మంది రైతులు పాల్గొన్నారు. ఈ శిక్షణలో మొక్కజొన్న సాగులో ఉత్తమ పద్ధతులను వారికి వివరించారు.

ఈ కాలేజీ ప్రధానంగా రైతుల నైపుణ్యాలను పెంపొందించడంలోనూ, వ్యవసాయ సంబంధిత కార్యకలాపాల నిర్వహణలోని మెళకువులను వివరించడంలో ప్రత్యేక గుర్తింపు సంపాదించుకుంది. ఇది 2016లోనే ఏర్పాటైంది. దీనికి వెల్‌తుంగరిల్స్ సంస్థ భాగస్వామిగా సహకరిస్తోంది. ఇంకా డ్యూస్ గెసెల్‌షాఫ్ట్ ఫర్ ఇంటర్నేషనల్ జుసమ్మెనార్బిట్ (జీఐజేడ్), జర్మనీకి చెందిన ఆర్థిక సహాయం, అభివృద్ధి చేయూత సంస్థ (బీఎంజెడ్) అండదండలు అందిస్తోంది. ఈ మొత్తం కార్యక్రమాన్ని పచ్చదనాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు ఉద్దేశించిన గ్రీన్ ఇన్నొవేషన్ సెంటర్ ప్రోగ్రామ్ కింద చేపడుతున్నారు. వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల వ్యాపారాన్ని అభివృద్ధి చేసేందుకు తోడ్పాటునిచ్చే అగ్రి-బిజినెస్ ప్రమోషన్ సెంటర్ (ఏబీపీసీ) ఈ కార్యక్రమంలో పాలుపంచుకుంటోంది. గ్రీన్ కాలేజీ అందించే శిక్షణలో పాల్గొన్న రైతులు ఏర్పాటుచేసుకునే ఎంటర్‌ప్రైజెస్‌కు ఇవన్నీ సహాయసహకారాలు అందిస్తున్నాయి.

శిక్షణ పొందిన రైతులు మొక్కజొన్న ఉత్పత్తిదారుల సహకార బృందాలుగా సంఘటితం కావాల్సి ఉంటుంది. ఆ విధంగా రూపుదిద్దుకున్న బృందాలను సమృద్ధి మొక్క జోళ బెళెగారర సంఘ అని వ్యవహరిస్తారు. ప్రతీ నెలలోనూ 5వ తేదీన ఈ బృందం సమావేశమవుతుంది. ఇందులో ఇంతవరకు వారు తమ అనుభవాలను పరస్పరం తెలియజేసుకుంటారు. శిక్షణలో నేర్చుకున్న మెళకువలను అనుసరించడం ద్వారా సాధించిన ఫలితాలను గురించి చర్చిస్తారు. ఎదురైన సమస్యలు ఏవైనా ఉంటే వాటికి పరిష్కారాలను సంప్రదింపుల ద్వారా గుర్తించేందుకు ప్రయత్నిస్తారు. సభ్యులు నెలకు రూ.50/- నుంచి రూ.100/- వరకు చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఈ విధంగా మొత్తం జమ చేసిన మొత్తం రూ.19,520/- అయ్యే వరకూ చెల్లించాలి. ఈ మొత్తాన్ని బ్యాంకులో వాళ్ల పేరుమీదే నిల్వచేస్తారు.

ఎంటర్‌ప్రైజ్ రూపం

రైతులు జరిపిన సమావేశాల్లో, చర్చల్లో మొక్కజొన్న సాగు తరువాత త్రెషింగ్ అనేది చాలా పెద్ద సమస్యగా వెల్లడైంది. సాధారణంగా పండించిన జొన్నను ఎండబెట్టి మార్కెట్‌లో మంచి ధర వచ్చే వరకు రైతులు తమ ఇండ్లలోనే నిల్వ చేసుకుంటారు. అయితే ఇలా మార్కెట్‌కు తరలించే ముందు జొన్న పంటను త్రెషింగ్ చేయించాలి. అంటే జొన్న కంకుల నుంచి ధాన్యాన్ని వేరుచేయాలి. ఇలా వేరుచేసేందుకు అవసరమైన కూలీలు దొరకడం అనేది పెద్ద సమస్యగా తయారైంది. పైగా ఇలా కూలీలను పెట్టి చేయిస్తే చాలా సమయం పడుతుంది. ఈ కారణంగా యంత్రాల సాయంతో ధాన్యం వేరు చేయడం రైతులకున్న మరో మార్గం. నిజానికి ఇది చాలా తేలికైన పద్ధతి కూడా. ఈ యంత్రాలను పొందడానికి రైతులు వ్యాపారులపై కానీ, పెద్ద రైతులపై కానీ ఆధారపడవలసి వస్తున్నది. వారి దగ్గర ఉన్న త్రెషర్ యంత్రాన్ని తెచ్చుకుని వినియోగించుకోవాలి. కానీ మార్కెట్‌లో ధర ఎక్కువగా ఉన్న సమయంలో ఈ యంత్రాల లభ్యత సమస్యగా మారింది.

నిరుపేద రైతులకు సరైన సమయంలో త్రెషర్ యంత్రం లభించడం సమస్యగా ఉన్నందున వారు నష్టాలను ఎదుర్కోవలసి వస్తోంది. ఈ విషయాన్ని ఒక సీజన్‌లో మొక్కజొన్న ధరవరలు పరిశీలించడం అవసరం. గత సీజన్‌లో (అంటే నవంబరు 2017) లో మార్కెట్ ధరలు క్వింటాలుకు అత్యధికంగా రూ.1280/- కాగా అత్యల్పంగా కేవలం రూ.1060/- మధ్య నిలబడ్డాయి. ధరల హెచ్చుతగ్గుల్లో మార్పులకు అనేక కారణాలున్నాయి. వాటిలో ముఖ్యంగా చెప్పుకోవలసిన అంశం బీహార్ నుంచి కూడా మొక్కజొన్న మార్కెట్‌కు చేరడం. అంతర్జాతీయ మార్కెట్‌లోని ధరవరల ప్రభావం కూడా ఉంటుంది. ఇవికాక, పాత సరుకు కూడా మార్కెట్‌కు వస్తూండడం వల్ల రైతులకు ఇబ్బందులు తప్పడం లేదు. ఈ సంక్లిష్ట వాతావరణంలో రైతులు నిరంతరం స్థానిక మార్కెట్‌లో తీరుతెన్నులను గమనించవలసి ఉంటున్నది. వారి అంచనాకు తగినట్టు ధర ఉన్నప్పుడే అంటే క్వింటాల్‌కు రూ.1250-1300 మధ్యన ఉన్న సమయంలోనే, వారు తమ సరుకు అమ్ముకోవలసి వస్తుంది. ఇలా మార్కెట్‌లో ధర హెచ్చుగా ఉన్న సమయంలోనే త్రెషర్ యంత్రాలకు డిమాండ్ మరీ ఎక్కువైపోతుంది. పరిసరాల్లోని రైతులు అందరూ యంత్రాల కోసం పరుగులు పెట్టవలసి ఉంటుంది. త్రెషర్ యంత్రాలతో ధాన్యం వేరుచేసిన తరువాత మాత్రమే మొక్కజొన్నను మార్కెట్‌కు తరలించడం సాధ్యమవుతుంది. మార్కెట్‌లో హెచ్చు ధర ఉన్నప్పటికీ, సొంతంగా రైతుల వద్ద త్రెషర్ యంత్రాలు లేక, సకాలంలో ధాన్యం మార్కెట్‌కు చేర్చలేక వారికి నిరాశనుంచి గట్టెక్కడానికి మరో మార్గం లేదు. ఈ సమస్య ఒక సందర్భంలో వారి సమావేశంలో ప్రస్తావనకు వచ్చింది. కరిబసప్ప అనే సభ్యుడు ఈ అంశాన్ని ఇలా వివరించారు. ''నేను

మొక్కజొన్న సాగులో ధాన్యాన్ని వేరుచేసే యంత్రాలను ఉపయోగించడంతో పాటు స్వయంగా వాటి నిర్వహణలోనూ సత్తా చూపిస్తున్న రైతుల బృందం

పండించిన మొక్కజొన్నను సకాలంలో త్రెషింగ్ చేయించి ఉంటే క్వింటాల్ ధర రూ.1200/- ఉన్నప్పుడు అమ్ముకుని ఉండేవాడిని. నా దగ్గర ఉన్న 96 క్వింటాల్స్ అప్పుడు అమ్ముకుని ఉంటే రూ.10,000 ఆదాయం అదనంగా సంపాదించేవాడిని.'' ఆయన అభిప్రాయంపై సమావేశంలో పెద్ద ఎత్తున చర్చ జరిగింది. మిరాద గ్రీన్ కాలేజీ అధికారుల దృష్టికి తీసుకెళ్లి వారి సాయం కోరారు. సకాలంలో త్రెషర్ యంత్రం అందుబాటులో ఉండేందుకు ఏంచేయాలా అనే అంశంపై చర్చించారు.

ఈ కాలేజీకి అనుబంధంగా ఉన్న అగ్రి-బిజినెస్ ప్రమోషన్ సెంటర్ వారికి ఈ అంశం తెలియజేసారు. దానిపై సెంటర్ వారు రైతులకు త్రెషర్ యంత్రం కొనుగోలు, నిర్వహణ గురించిన వివరాలు సమగ్రంగా తెలియచేసారు. మిరాద సిబ్బంది, రైతులు కలిసి చర్చించి సొంతంగా ఒక యంత్రాన్ని కొనుగోలు చేసేందుకు అయ్యే ఖర్చుల గురించి, అందుకు అవసరమైన నిధుల సేకరణ సాధ్యాసాధ్యాలపై ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు. త్రెషర్ ఖరీదు రూ.1,88,000/- అయితే రైతులు పొదుపు చేసిన సొమ్ము అంతలేదు. సమకూర్చడం కష్టమైన పనిగా భావించారు. ఆ సమయంలో వ్యక్తిగతంగా సబ్సిడీపై రూ.88,000/-కే అందించేందుకు వ్యవసాయ మంత్రిత్వ శాఖ ఒక పథకం సిద్ధం చేసింది. కానీ ఆ సొమ్ము కూడా రైతులు సమకూర్చుకోలేక చేతులు ఎత్తేసారు.

రైతుల పరిస్థితి గమనించిన అగ్రి-బిజినెస్ ప్రమోషన్ సెంటర్ అధికారులు మొత్తం రూ.88,000/- చెల్లించి రైతు బృందానికి త్రెషర్ యంత్రం సమకూర్చడానికి సిద్ధమైంది. ఈ సబ్సిడీ పొందడానికి అర్హత ఉన్న మరో తోటి రైతు జి.నాగప్పను రైతుల తరపున మిరాదా కాలేజీ, రైతు బృందం, నాగప్ప మధ్య త్రైపాక్షిక ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నాడు. ఆ రకంగా డిశెంబర్ 2017లో యంత్రం రైతులకు అందుబాటుకు వచ్చింది. ఒక సీజన్‌లో

షర్ ఖరీదు రూ.88,000/- (సబ్సిడీపై కొనుగోలు) - త్రెషర్ మొత్తం ఖరీదు రూ.1,88,000/-

ఖర్చులు					ఆదాయం			
క్రమ సంఖ్య	వివరాలు	యూనిట్	యూనిట్ రేటు	మొత్తం	వివరాలు	యూనిట్	యూనిట్ రేట్	మొత్తం
1	డీజిల్ ఖర్చు	150	66.00	9,900.00	జొన్న త్రెష్ (క్వింటాల్)	2,881	50.00	1,44,050.00
2	ఆయిల్ ఖర్చు (లీటర్లు)	15	110.00	1,650.00				
3	సర్వీస్ వ్యయం	2	1300.00	2,600.00				
4	లేబర్ ఖర్చు మొత్తం ఆదాయంలో 45 శాతం			57,000.00				
5	గ్రూపులకు చెల్లించినది (ఎఫ్ఐజీ)			36,000.00				
మొత్తం				1,07,770.00	మొత్తం			1,44,050.00
ఆపరేటర్ మిగిలే లాభం								36,280.00

రైతుల ఎంటర్‌ప్రైజెస్ పని తీరు

క్రమ సంఖ్య	సేకరించిన ఖాళీ కంకులు	టన్ను ధర	మొత్తం	రిమార్క్స్
1	5.5 టన్నులు	2400.00	13,200.00	1 ట్రక్కు
2	6.2 టన్నులు	2400.00	14,880.00	1 ట్రక్కు
3	6.5 టన్నులు	2500.00	16,250.00	1 ట్రక్కు
4	6.0 టన్నులు	2500.00	15,500.00	1 ట్రక్కు
	మొత్తం		59,330.00	

ఖర్చు వివరాలు - మొదటి ట్రక్కు

క్రమ సంఖ్య	వివరాలు	పరిమాణం	ఖర్చు (రూపాయల్లో)	రిమార్క్స్
1	ఖాళీగా ఉన్న పొత్తులు	24.2 టన్నులు	17,450.00	రైతుల నుంచి నేరుగా గుత్తగా కొన్న సరుకు
2	రవాణా	4 ట్రిప్పులు	26,000.00	
3	లేబర్ ఖర్చులు	19	11,500.00	లోడింగ్/అన్‌లోడింగ్
	మొత్తం		54,950.00	
	జీవీఎఫ్‌కు విక్రయించిన పొత్తులు		59,330.00	
	ఖర్చు వివరాలు		54,950.00	
	తుది లాభం		4,380.00 (24.2 టన్నుల రవాణాలో)	

ఆ యంత్రం వినియోగానికి జనవరి 2, 2018న రైతులకు అందించడం జరిగింది.

ఈ మొత్తం వ్యవహారంలో రైతు బృందానికి అగ్రి-బిజినెస్ ప్రమోషన్ సెంటర్ తోడ్పాటు అందించింది. రైతు బృందం లో సభ్యత్వం లేని రైతులకు క్వింటాల్‌కు రూ.50/- వసూలుచేయాలని, సభ్యులకు మాత్రం తగ్గింపు ధరలతో క్వింటాల్‌కు రూ.45/- లకే యంత్ర సాయం అందించాలని నిర్ణయించింది. ఈ యంత్రానికి ఆపరేటర్‌గా కల్లేశప్ప అనే మరో రైతును ఎంపికచేశారు.

యంత్రం పనిచేయించేందుకు, మరమ్మతులు, నిర్వహణ వ్యయాన్ని, ఇన్సూరెన్స్ భారాన్ని ఆ యంత్రం ద్వారా సమకూరే ఆదాయం నుంచే వినియోగించాలని నిర్ణయించారు. మిగిలిన మొత్తంలో ఆ రైతు బృందం దగ్గరే రూ.36,000/- ఉంచుకుని, మిగిలిన నగదు కల్లేశప్పకు అందించాల్సి ఉంటుంది.

ధాన్యం మార్కెటింగ్

మొత్తం మీద త్రెషింగ్ వినియోగం 51 రోజులు సాగుతుంది. దీని వల్ల 78 మంది రైతులకు ప్రయోజనం లభిస్తుంది.

త్రెషింగ్ ప్రక్రియ అంతా పూర్తి అయిన తరువాత మే 2018న ఆపరేటర్ కల్లేశప్ప యంత్రాన్ని అగ్రి-బిజినెస్ ప్రమోషన్ సెంటర్‌కు అప్పగించివేశారు. ఈ మొత్తం వ్యవహారంలో రూ.36,280/- లు లాభంగా (రైతు బృందం వద్ద రూ.36,000/- వదిలేసిన అనంతరం) తేలింది. ఈ మొత్తాన్ని, ఒప్పందం ప్రకారం, ఆపరేటర్‌కు చెల్లించారు. ఆ వివరాలు దిగువ చూడవచ్చు.

కొడవల్లిహట్టి గ్రామానికి చెందిన రైతు రాజ్‌కుమార్ తన అనుభవాన్ని ఈ విధంగా వివరించారు. ''కల్లేశప్ప సేవలు మాకు ఎంతగానో ఉపయోగపడ్డాయి. వాటిని అద్భుతం అనాల్సిందే. త్రెషర్ పనితీరు చాలా బాగుంది. ధరలు హెచ్చుగా ఉన్న సమయంలో నా దగ్గర ఉన్న 120 క్వింటాళ్లు త్రెషింగ్ చేయించాను. ధాన్యం అమ్మితే ట్రేడర్ నుంచి చేతికి సొమ్ము అందిన తరువాత రూ.6000/-లను కల్లేశప్పకు ఇచ్చివేశాను. ఇప్పటివరకు త్రెషర్ సేవల కోసం మా గ్రామంలో పదేపదే అడ్డుకోవలసి వచ్చేది. ముఖ్యంగా మార్కెట్ ధర ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు కానీ ఎప్పుడు సరైన సమయానికి అందేవి కావు. రైతుల బృందంలో సభ్యత్వం ఉన్న మరో రైతు మిత్రుడు అశోక్ కొడగవల్లి ద్వారా చిక్క ఎమ్మిగనూరు గ్రామంలో ఉన్న త్రెషర్ గురించి సమాచారం తెలిసింది. త్రెషర్ రెంట్ కూడా చాలా తక్కువేనని తెలిసింది. ఆ సమాచారం ఆధారంగా నేను, మరి కొంత మంది రైతులం వెళ్లి కల్లేశప్పతో మాట్లాడాం. ఆ మరుసటి రోజే ఆయన మా గ్రామంలో త్రెషింగ్ పనులు ప్రారంభించారు. ఆయన సేవలు అందుకున్న రైతులందరూ చాలా సంతోషించారు. అందుకు ముఖ్యకారణం సరైన సమయంలో త్రెషింగ్ పనులు పూర్తికావడం వల్ల మాకు గిట్టుబాటైన ధర లభించింది.'' చిక్క ఎమ్మిగనూరు గ్రామ రైతులు చేపట్టిన ఈ త్రెషింగ్ ఎంటర్‌ప్రైజ్ కల్లేశప్పకు కూడా ఎంతో మేలు చేసింది. సీజన్‌లో ఆయనకు వచ్చిన ఆదాయం సంతృప్తి కలిగించింది. తనకు వచ్చిన ఆదాయంలో నుంచి 45 శాతం మొత్తాన్ని తనకు చేదోడుగా ఉన్న 4-6 గురు కూలీలకు చెల్లించాడు. వారిని ఆయన రోజుకూలీపై నియమించుకున్నారు.

అదనపు ప్రయోజనాలు

మరో విధంగా కూడా అగ్రి-బిజినెస్ ప్రమోషన్ సెంటర్ రైతులకు చేయూతనిస్తోంది. ముఖ్యంగా జొన్న కంకులను మార్కెట్‌లో విక్రయించుకునేందుకు ఈ సెంటర్ సహాయం అందిస్తోంది. ధాన్యాన్ని వేరుచేసిన తరువాత మిగిలిపోయే ఖాలీ పొత్తులను ఇంధనంగా ఉపయోగిస్తారు. లేదా కంపోస్టు తయారీలో వినియోగిస్తారు. వీటిని సాధారణంగా మధ్య దళారీలకు కొన్ని సందర్భాలలో అతి తక్కువ ధరలకే రైతులు అమ్మేసుకుంటారు. లేదా తమ పొలాల్లోనే తగులబెట్టేస్తారు. ఇక మధ్య దళారీలు అతి తక్కువ ధరలకే కొనుగోలు చేస్తారు.

ఇలాంటి సందర్భాలలో రైతులకు మంచి ధర వచ్చేందుకు కొన్ని ఏర్పాట్లను చేసింది. వ్యవసాయ పొలాల నుంచి అలాంటి ఖాళీ పొత్తులను సేకరించి వాటిని గాయత్రి ఆగ్రో ఫ్యుయల్స్ (జీఏఎఫ్) అనే సంస్థకు చేర్చేందుకు రవాణా ఏర్పాట్లు కూడా చేసింది. ఈ సంస్థ చల్లకెరెలో ఉన్నది. ఇది వారి గ్రామం నుంచి సుమారుగా 80 నుంచి 90 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్నది. వ్యవసాయ వ్యర్థాల నుంచి సంపద సృష్టించే ఆశయంతో ''వెల్త్ ఫ్రమ్ అగ్రి-వేస్ట్'' పనిచేస్తున్నది. ఈ సంస్థ వ్యవసాయదారుల నుంచి ఖాళీ మొక్కజొన్న పొత్తులను / వేరుశెనగ తొక్కలను / కాఫీ గింజల తొక్కులను సేకరించి వాటిని పొడర్ రూపంలోకి మారుస్తుంది. దీని సాయంతో తయారు చేసే బ్రికెట్స్ (పిడకల వంటి ఇంధన రూపం)లోకి మారుస్తారు. ఈ బ్రికెట్స్‌ను బాయిలర్లు, పవర్ కేంద్రాల్లో ఇంధనంగా ఉపయోగిస్తారు. శిలాజాల నుంచి వెలువడే (అంటే భూగర్భంలో నుంచి వెలికితీసివి) గ్యాస్, ఆయిల్ వంటి ఇంధనాలకంటే పచ్చదనంతో కూడిన ఈ బ్రికెట్స్ వినియోగానికి మంచి గిరాకీ ఉంది. గిరాకీని దృష్టిలో పెట్టుకున్న ఈ జీఏఎఫ్ సంస్థ సాధ్యమైనంత ఎక్కువ మొత్తంలో వ్యవసాయ వ్యర్థాలను కొనుగోలు చేసేందుకు సిద్ధంగా ఉంటుంది. ఇక్కడే అగ్రి-బిజినెస్ ప్రమోషన్ సెంటర్ రైతులకు సహకరిస్తోంది. రైతు బృందాలు తమ వద్ద మిగిలిపోయే మొక్కజొన్న పొత్తులను ఈ సంస్థకు విక్రయించేలా ప్రోత్సహిస్తోంది. ఈ విధంగా ఇంతవరకు రైతులకు మధ్య దళారీల నుంచి అందుతున్న సొమ్ముకు రెండు మూడు రెట్లు ఎక్కువ ధరలు రైతులకు అందుతున్నాయి. ఇది చాలా తేలికైన అంశంగా కనిపించవచ్చు. కానీ ఇందులో చాలా ఆచరణపరంగా ఇబ్బందులున్నాయి. ముఖ్యంగా ట్రక్కుల్లోకి ఈ రకమైన పొత్తులను సాధ్యమైనంత ఎక్కువ పరిమాణంలో చేర్చడం నైపుణ్యంతో కూడిన వ్యవహారం. ప్రారంభంలో 5.5 మెట్రిక్ టన్నుల నుంచి 6.5 టన్నుల వరకు మాత్రమే లారీలకెక్కించగలిగేవారు. అనుభవం వచ్చే కొద్దీ ఇప్పుడు ఏకంగా 9-10 మెట్రిక్ టన్నులు లోడ్ చేయగలుగుతున్నారు.

మధ్య దళారులకు ఖాళీ పొత్తులను విక్రయించిన సందర్భాలలో రైతులకు టన్నుకు కేవలం రూ.250/- రూ.300/- వరకు మాత్రమే లభించేది. మధ్య దళారీల ప్రమేయం లేకుండా ఇప్పుడు నేరుగా జీఏఎఫ్ సంస్థకు విక్రయించడం ద్వారా టన్నుకు రూ.650/- రూ.750/- లభిస్తోంది. హొలకెరి గ్రామానికి చెందిన మహిళా రైతు హాలమ్మ తన అనుభవాన్ని ఇలా తెలియజేశారు. ''నేను మూడు ఎకరాల్లో జొన్న పంట సాగుచేశాను. త్రెషర్ యంత్రం సాయంతో 48 క్వింటాళ్ల ధాన్యం వేరు చేయించాను. ఆ ధాన్యాన్ని క్వింటాలు ధర రూ.1280/- ఉండగా మార్కెట్‌లో అమ్మేశాను. అదే సమయంలో 0.6 టన్నుల ఖాళీ పొత్తులను కూడా విక్రయించడం ద్వారా మరో రూ.550/- ల ఆదాయం సంపాదించగలిగాను.'' ఈ రకంగా కొన్ని ప్రయోజనాలు లభించినప్పటికీ ఈ విధంగా ఖాళీ పొత్తులను అమ్ముకోవడం గురించి రైతులకు నచ్చచెప్పడం

చాలా కష్టమైంది. దీనిని చాలా చాలా పనికిరాని చెత్తగా వారు భావిస్తుండడమే కారణం. అందువల్ల ఈ రకంగా ఖాళీ పొత్తులను కొనేందుకు మరో ఎంటర్‌ప్రిన్యూర్ అవసరమైంది.

స్థానికంగా ఎంటర్‌ప్రైజర్‌గా పేరు సంపాదించిన శీనప్ప ముందుకు వచ్చాడు. ఆయన ఇటు రైతులకు, అటు జీవీఎఫ్ సంస్థకు మధ్య అనుసంధానం బాధ్యతలు స్వీకరించాడు. ఆయన మాటల్లో.. ''ముందుగా రైతుల నుంచి ఖాళీ పొత్తులను ఎలా కొనుగోలు చేయాలో నేర్చుకున్నాను. తరువాత సరుకును లారీలకెక్కించే నైపుణ్యం సమకూర్చుకున్నాను. భవిష్యత్తులో రోజుకు ఒక ట్రక్కు లోడ్ ద్వారా రూ.700/- ఆదాయం సంపాదించగలనని ఆశిస్తున్నాను. ముందుగా రైతులను ఈ విషయంలో ప్రోత్సహించాల్సి ఉంది. ఆ విధంగా ఖాళీ పొత్తులను నేరుగా జీవీఎఫ్‌కు అమ్మేలా వారిని ఉత్సాహపరచాలి.''

ముందున్న సవాళ్లు

త్రెషింగ్ యంత్రం నిర్వహణ లాభదాయక వ్యవహారమని రైతు బృందం గుర్తించింది. ఇప్పటి వరకు వచ్చిన ఫలితాలు చూసిన రైతులు మరో త్రెషర్‌ను సమకూర్చుకోవాలని ఆలోచిస్తున్నారు. దానికన్నా ముందు వారు కొన్ని సమస్యలకు పరిష్కారాలు గుర్తించాల్సి ఉంది. అంతేకాక అనుభవం నేర్పిన పాఠాలు గమనించాలి. యంత్ర సాయంతో ధాన్యాన్ని వేరు చేసే ప్రక్రియలో కొంత ధాన్యం కూడా నష్టపోవాల్సి వస్తోంది. ఈ సమస్యకు సరైన పరిష్కారం గుర్తించాలి. అందుకు త్రెషింగ్ ప్రక్రియలో మార్పులు అవసరం. జొన్న త్రెషింగ్ అయిన తరువాత ఆ యంత్రానికి మరే పని ఉండదు. వృధాగా ఓ మూలన ఉంచేయాలి. అందువల్ల ఇదే యంత్రం సాయంతో ఇతర రకాల పంటలైన సన్‌ఫ్లవర్, రాగులు (ఫింగర్ మిల్లెట్స్), జొన్నలు వంటి వాటికి కూడా ఉపయోగకరంగా ఉండేలా మార్పు చేయాల్సి ఉంటుంది. ప్రస్తుతానికి అగ్రి-బిజినెస్ ప్రమోషన్ సెంటర్ ఆ యంత్రానికి అవసరమైన నిర్వహణ భారాన్ని స్థానిక సామాజిక వర్గాలే స్వీకరించడం అవసరం. ఇక బీమా సదుపాయం ఒకచోటి నుంచి మరో చోటికి తరలించే సమయంలో ప్రమాదాలు / నష్టాలకు (ఆక్సిడెంట్స్/డామేజెస్)కు వర్తించడం లేదు. ఈ అంశానికి కూడా తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి.

సంఘటితంగా చేపట్టిన త్రెషర్ యంత్రం కొనుగోలు, నిర్వహణ ఫలితాలను చూసిన తరువాత వారిలో కలిగిన ఆత్మవిశ్వాసం పెరిగింది. ఈ కారణంగా వారి సాగు అవసరాలకు కావాల్సిన ముడి సరుకులను కూడా గుత్తంగా కొనుగోలు చేయడానికి సిద్ధమవుతున్నారు. వచ్చే సీజన్‌కు ఈ దిశగా వారి ఆలోచనలు సాగుతున్నాయి. ఇలా ఏకమొత్తంగా పెద్ద ఎత్తున ముడి సరుకులు కొనుగోలు చేయడం వల్ల రాయితీ ధరలకే అవి లభిస్తాయి. అది కూడా సరైన సమయానికి లభిస్తాయి. పైగా రుణదాతల నుంచి అప్పుల కోసం ఎదురుచూడాల్సిన అవసరం ఉండదు. ఇప్పుడు వారి ఆలోచనలో మరో ఎంటర్‌ప్రైజ్ ఏర్పాటు చేయాలనే అంశం కూడా వచ్చింది. జొన్న పంటలో చెత్తగా మిగిలిన పొత్తులను చిన్న చిన్న ముక్కలుగా తరిగేసేందుకు ఉపయోగపడే చాఫ్టర్ కట్టర్ సేకరించాలని ఆలోచిస్తున్నారు. ఈ రకంగా చిన్న ముక్కలుగా చేసిన కంకులను పశువులకు ఆహారంగా అందించవచ్చు. ఇలా చేసినట్లయితే మొక్కజొన్న సాగుచేయడంలో వ్యర్థాలను మరింతగా తగ్గించవచ్చు. ఇదేవిధంగా మొక్కజొన్నను గుత్తగా పౌల్ట్రీలకు, పశువుల దాణా తయారీ కంపెనీలకు విక్రయించే యోచన కూడా ఉంది. మిరిదా కాలేజీకి చెందిన బీ.ఎం. వైద్య ఈ విధంగా వివరించారు. ''శిక్షణ సమయంలోనే రైతులు ఉత్తమ సేద్య విధానాలను నేర్చుకోవడంతో పాటు వ్యవసాయాన్ని ఒక వ్యాపార కార్యకలాపంగా గుర్తించేందుకు ప్రయత్నించారు. సమస్యలను గురించి చర్చల వేళలోనే కలిసికట్టుగా ఐకమత్యంతో ఉండడం వల్ల కలిగే లాభాన్ని కూడా వారు గమనించారు. అందుకే రైతు బృందంగా ఏర్పడేందుకు సంసిద్ధులయ్యారు. ఐకమత్యంతోనే సమస్యలను పరిష్కరించుకోగలమని'' అంతేకాకుండా సమస్యలను వ్యాపార కార్యకలాపాలుగా మల్లించుకోవచ్చునని వారు గుర్తించారు. వెయ్యి మైళ్ల దూరానికి ప్రయాణించాలన్నా ముందు తొలి అడుగు పడాలని తెలుసుకున్నారు. ఆ స్ఫూర్తితోనే ఆత్మవిశ్వాసమే అండగా సుందరమైన భవిష్యత్తును నిర్మించుకునే ప్రయత్నంలో చిరు అడుగు వేశారు. ఇక ముందు కాలంలో వ్యవసాయం భవిష్యత్తు కూడా వారి భుజాలపైనే సాగుతుంది.''

> ఖాళీ మొక్కజొన్న పొత్తులను/వేరు శెనగ తొక్కలను పౌడర్ రూపంలోకి మార్చినట్లయితే దానితో తయారు చేసే బ్రికెట్స్ (పిడకల వంటి ఇంధన రూపం) లోకి మారుస్తారు. శిలాజాల నుంచి వెలువడే (అంటే భూగర్భం లో నుంచి వెలికితీసినవి) గ్యాస్, ఆయిల్ వంటి ఇంధనాలకంటే పచ్చదనంతో కూడిన ఈ బ్రికెట్స్ వినియోగానికి మంచి గిరాకీ ఉంది

కృతజ్ఞతలు

ముందుగా ఇటువంటి వినూత్నమైన ఆవిష్కరణకు తమ వంతు సాయం అందించిన స్నేహితులు, సహచరులకు ధన్యవాదాలు. వారి కృషి, తోడ్పాటు వల్లనే ఇది సాధ్యమైంది. ◆

T Parthasarathy
Project Coordination
(Green Colleges – Karnataka and Maharashtra)
Welthungerhilfe
Project Office, Myrada
#2, Service Road, Domlur,
Bengaluru, Karnataka 560071

ఆంగ్లమూలం :
లీసా ఇండియా, సంపుటి 20, సంచిక 3, సెప్టెంబర్ 2018